

ANELI VENDEBERG

DUBOKI PAD

Prevela
Dušica Milojković

■ Laguna ■

Naslov originala

Annelie Wendeberg

THE FALL

Copyright © 2015, Verlag Kiepenheuer & Witsch GmbH
& Co. KG, Cologne/ Germany

Translation copyright © 2016 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta
odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Posvećeno
Istrajnosti
I ljudima iz Grime i okolnih mesta

Dok pišem ove redove, Nemačka je zahvaćena jednom od najkatastrofalnijih poplava u istoriji centralne Evrope koja se širi prema Severnom moru. Hiljade naših suseda prisiljene su da beže iz svojih domova zahvaćenih vodenom stihijom. U sećanju nam, međutim, neće ostati gubitak i katastrofa, već talas ljudske solidarnosti, hrabrosti i prijateljstva.

Grima, 23. jun 2013.

Dva muškarca

A leševi koji se raspadaju ubrzo pokvariše vazduh i zatrovaše zalihe vode, a smrad bi tako nepodnošljiv da skoro niko od onih hiljada ljudi ne beše više u stanju da beži pred tatarskom vojskom.

Gabrijel de Musi, 1348, o opsadi Kafe*

Zajedno smo u trenu, u ovom jedinom trenu. Privijam te uza se. Dođi, bolu, prožderi me. Zarij mi svoje kandže u meso i rastrgni me na komade. Plačem, jecam.

Virdžinija Vulf

* Tatarska opsada Kafe (današnja Feodosija) mogla bi se nazvati jednim od prvih zabeleženih slučajeva biološkog rata, jer su Tatari preko zidova opsednutog grada katapultima ubacivali leševe umrlih od kuge. (Prim. prev.)

Sreda uveče, 22. oktobar 1890.

Nešto hladno mi pritiska glavu o slamaricu. Dva oštra zvuka repetiranja oružja i miris metala. Srce mi divlje udara o rebra dok shvatam da mi slepoočnicu pritiska cev oružja. Kad se obarač pritisne, metak će mi projuriti pravo kroz mozak, proći kroz slamaricu i sa sobom povući tkivo i krv, sve do poda. Ako je oružje samo malo zakošeno u stranu, metak će se kretati kružno u mojoj lobanji, ostavljajući za sobom brazdu u kosti i uništenu moždanu masu.

„Doktorko Kronberg“, odjekuje kroz tamu glas, „molim vas da lagano ustanete.“

Otvaram oči.

„Sedite tamo preko“, čujem promukli glas, dok mi neko upaljenom plinskom svetiljkom pokazuje u pravcu stola. Poslušala sam, a stolica je tiho zaškripala, kao i uvek. Upalio je šibicu. U nos mi udara miris sumpora. Sveća se upalila, osvetljavajući prostoriju treperavom svetlošću.

Preko puta mene sedeo je čovek od nekih pedeset pet godina. Lica kao izdeljanog od tvrdog drveta, izbrazdanog godinama i napetošću, s držanjem koje je nagoveštavalo da neće trpeti nikakvu neposlušnost.

„Umete dobro da se krijete“, rekao je. Čitavim telom mi prodoše žmarci. Gleda me očekujući odgovor, kog nema. Šta i da kažem? Bilo je sasvim očigledno da se nisam sakrila dovoljno dobro. Jezik mi se zalepio za nepce. Svaka pogrešna reč mogla bi da me košta života.

Iznenada se začu nekakav šum iz ugla prostorije. Jedan jedini tihi zvuk podnih dasaka. Kosa na potiljku mi se nakostrešila, kao da se pruža da ispita opasnost.

„Grupa lekara je proletos uhapšena i izvedena pred sud. Nakon mesec dana, visili su na vešalima“, kaže čovek preda mnom. Sećam se tog dana – sedela sam na istoj ovoj stolici i čitala vest o pogubljenju šesnaestorice lekara, zajedno s upravnikom duševne bolnice u Brodmuru i četvoricom stražara. Kakav spektakl za građane Londona! Ali o detaljima za koje su ih optuživali, o otmicama, ubistvima i medicinskim eksperimentima nad ljudima iz ubožnica, novine nisu pisale ništa.

Dlačice na vratu me zasvrbeše na jedan nov šum. Bio je tako tih da ga skoro uopšte nisam registrovala – mirno disanje, tačno iza i iznad mene.

„Svi osim jednog“, rekao je čovek preda mnom.

Šok mi je izrazito pojačao i izoštrio moć opažanja. Najpre sam pretpostavila da je čovek iza mene pojačanje, neko ko će mi, ako ustreba, slomiti vrat. Zakašljala sam se i pogledala u prozor, pa onda na trenutak zažmurila proučavajući sliku koja se ogledala u njemu i koja mi se urezala u mozak: majušni plamen sveće, sto, čovek koji sedi, ja u spavaćici, i vitka, visoka prilika iza mene. Otvorila sam oči nadajući se da će mi sagovornikovo ponašanje odati nešto više o onom drugom.

„Bili smo iznenađeni kad smo čuli da je doktor Anton Kronberg savladao gospodina Šerloka Holmsa i uspeo da pobegne.“

Šake su mi se smrzle. A onda shvatih – „Klub“. To je naziv koji je Holms dao problematičnoj grupi lekara, tajnom udruženju koje je ispitivalo smrtonosne bakterije na stanovnicima ubožnica. Trebalo nam je više meseci da razotkrijemo njihove mahinacije. Uprkos tome, nismo bili u

stanju da ustanovimo ime šefa organizacije koja je izazvala toliko patnje i smrti. Od prvog dana svog skrivanja u Saseks Daunu strepela sam da bi mogao da me pronađe i osveti se. Odmeravala sam čoveka pred sobom i pitala se zašto uopšte razgovara sa mnom pre nego što povuče obarač.

„Još više smo se zapanjili kad smo najzad pronašli Antona Kronberga – stolara u jednom nemačkom selu. Star čovek i otac jednog deteta – i to ćerke upravo vaših godina, doktorko *Ana Kronberg*.“ Iscerio se od uva do uva, otkrivajući požutele zube.

Mučila sam se da smirim srce koje je izbezumljeno tuklo i da ne mislim na oca i na sve što mogu da mu urade. Čovek iza mene delovao je potpuno mirno; disanje mu se ni najmanje nije promenilo.

„Ne pričate baš puno.“

„Još uvek mi niste postavili nijedno pitanje“, tiho sam odgovorila.

Čovek iza mene se nije oglašavao, a onaj preko puta mi se usiljeno osmehnuo, s prstom na obaraču, ne sklanjajući pogled s mog lica. Bila sam kao zamađijana zaponcem njegovog oružja, koje je neprestano repetirao. *Klik-klik. Klik-klik.*

„Zaista“, reče on. „Priznajete li optužbe?“ *Klik-klik.*

„Mora da mi je promaklo da ste me za nešto optužili.“

Čovekov pogled skliznu u stranu, a zatim se ponovo vrati na mene, kao da je hteo da dobije potvrdu onog drugog, ali i da ne oda njegovo prisustvo time što bi ga direktno pogledao. Iza sebe sam čula tiho mljackanje. Podsećalo je na vlažne usne koje se razvlače u osmeh. Na trenutak me obuze slaboumna pomisao da je to Holms.

„Da li vas zabavljam?“, pitao je čovek preda mnom. *Klik-klik. Klik-klik.* Obema rukama se oslanjao o butine, labavo držeći oružje između nogu. Svetiljka kraj njegovih stopala osvetljavala je samo trougao kolena, ruku i oružja. Odsjaj svetlosti na srebrnom vrhu zaponca, koji se presijavao od stalnog poigravanja, udario mi je u oči.

„Ne“, odgovorih.

Čekao je. I ja sam čekala. A onda načinih grešku. „Šta čovek poput vas, koji je služio u vojsci, hoće od mene?“ Bila je to samo slutnja zasnovana na nekoliko stvari koje sam uočila.

„Šta znate o meni?“, zarežao je, pre nego što je mogao da zaključi da je i sam napravio grešku.

„Provalili ste mi u kućicu da biste mi prislonili svoj voljeni pištolj na slepoočnicu i pritom pričali stvari koje već znam. Iza mene stoji nekakav čovek, veoma mirno, visok je otprilike metar i osamdeset pet santimetara i vrlo vitak. On je verovatno mozak operacije, dok vi samo obavljate prljave poslove.“

Udarac njegove pesnice u slepoočnicu pogodio me je takvom brzinom da se nisam ni trгла.

Čula sam šapat, a zatim i stenjanje iz sopstvenih grudi. Srce mi je neravnomerno tuklo, a iza spuštenih kapaka su mi sevale plave munje. Ležala sam na leđima, na slamarici u svojoj kući, ruku vezanih na stomaku. Šapat utihnu. Otvorila sam oči i okrenula glavu. Dva muškarca su me gledala odozgo.

„Hvala vam“, reko. Viši je podigao obrve. Delovao je kao da ga sve ovo pomalo zabavlja. „Što ste mi pokazali kako izgledate“, objasnila sam.

„Verovatno vam je jasno da vam to što ste me videli veoma smanjuje izgleda da ostanete u životu?“

„Da.“

„Dobro. Hajde onda da nastavimo. Kako ste savladali gospodina Holmsa?“

Jezik mi se zavezao. Kako to da im opišem? Priča je bila duga, a svakako nisam htela da im ispričam celu istinu.

„Poljubila sam ga.“

Oči mu se raširiše. A onda je zabacio glavu i kratko se nasmejao, smehom nalik lavežu.

Trenutak kasnije oporavio se od ove provale osećanja. Okrenuo se onom drugom i rekao: „Sebastijane, da li bi bio tako ljubazan da pristaviš za čaj?“

Sebastijan je otišao do šporeta. Čula sam kako pali šibicu, šištanje gasne svetiljke i čangrljanje metalnog posuđa. Šporet je još bio vruć. Koristila sam ga u hladnim jesenjim noćima da malo zagrejem kućicu. Zimi bih pored njega upalila i kamin. Ali tu više neću zimovati.

Sebastijan je bacio drva u vatru, dok me je onaj drugi ćutke posmatrao. Postalo mi je jasno da razmišlja da li da me ubije odmah ili pak malo kasnije. Dok smo čekali čaj, on reče: „Iskopali smo sve o vama, doktorko Kronberg. Ali ima nekih praznina koje bih voleo da popunim.“ Nagnuo se k meni, dohvatio me za vrat i uspravio u sedeći položaj.

„Četiri godine ste živeli u Londonu, preobučeni u muškarca“, nastavio je. „Holmsa ste morali da upoznate u leto ili jesen 1889. Da li sam u pravu?“

Klimnula sam, svesna da mi se na licu vidi koliko sam zaprepašćena.

„Ako biste bili malo pričljiviji, to bi se moglo pozitivno odraziti na dužinu vašeg života.“

Nakašljala sam se. „Holmsa sam upoznala u leto prošle godine, kod vodovoda u Hemptonu. U vodi je plutala žrtva kolere, a Skotland jard nas je zamolio da damo stručno mišljenje. Holms je prozreo da sam prerusena žena, ali je odlučio da me ne oda policiji. Tragovi koje smo pronašli na lešu ukazivali su na zlostavljanje, ali dokazi su bili slabi, a Skotland jard nije smatrao neophodnim da sprovede dalju istragu.“

Podigla sam pogled ka njemu. Čekao je da nastavim s pričom, što sam i uradila, mešajući laž i istinu. „Nije bilo mnogo podataka s kojima bismo mogli nešto da započnemo, pa je Holms ubrzo izgubio interesovanje za slučaj. Bar sam ja tako pretpostavljala. U međuvremenu sam istraživala bacile tetanusa, najpre u Gajevoj bolnici, a zatim u Kohovoj laboratoriji u Berlinu. Pošlo mi je za rukom da odgajim čistu kulturu; bila je to senzacija o kojoj su novine opširno izveštavale. Ali to vam je, naravno, poznato.“ Klimnuo je u znak saglasnosti, pa sam nastavila: „Samo dan kasnije, doktor Gregori Stark me je pozvao da održim predavanje na Medicinskom fakultetu u Kembridžu, i tu sam došla u kontakt s članovima onoga što je gospodin Holms kasnije nazvao 'Klub'.“

„'Klub'? Vrlo simpatično!“, reče on. Levi ugao usana mu se malo podigao.

„Znala sam da Bouden ne može biti taj“, rekoh. „Vi držite sve konce u svojim rukama?“

Holms i ja smo najpre pretpostavljali da je šef „Kluba“ doktor Džarel Bouden, poznat po jezivim eksperimentima na pacijentkinjama duševne bolnice. U tu teoriju smo posumnjali tek pred kraj istrage. Nismo, međutim, ništa mogli da dokažemo i nismo imali pojma ko bi mogao biti glavni, ako ne on. Sve do danas.

„Ja sam samo zainteresovani posmatrač, ili pomagač, ako tako više volite.“

„Pomagač koji sve drži pod kontrolom?“

„Možda“, reče. Kad se ponovo nagao i prebacio mi ćebe preko ramena, zadrhtala sam. Tačno tako sam ja klala kokoške – najpre ih umirim, pomilujem po glavi i leđima, pa im zavrnem šiju i presečem grkljan.

„Ubacili ste se u 'Klub' i razbili ga, zajedno sa Šerlokom Holmsom“, zaključio je.

Prisilila sam se da ga gledam u oči i da ostanem mirna. „Nije bilo baš sasvim tako, ali s ove distance bih verovatno i ja došla do sličnog zaključka.“

Zavalio se u stolici i načinio pokret rukom podstičući me da nastavim s pričom.

„Ubrzo pošto sam se vratila iz Berlina, napali su me na ulici i ozbiljno povredili. Bio mi je potreban lekar, ali koga da pozovem? Svakako ne svoje kolege. Zato sam jednog prijatelja zamolila da potraži doktora Votsona. Tako sam se ponovo srela s gospodinom Holmsom, a samo dva dana kasnije ispričao mi je za svoju sumnju – da neko u duševnoj bolnici Brodmur sprovodi medicinske eksperimente nad ljudima iz ubožnica. Pomislila sam da nije sasvim čist u glavi.“

„Nastavite“, insistirao je, kao da nema baš mnogo vremena.

„Na Medicinskom fakultetu u Londonu sam počela da razvijam vakcinu protiv tetanusa. Postojala je i mogućnost da razvijem vakcinu protiv kolere. Ali znali smo da takva istraživanja traže žrtve.“ Potisla sam pomisao na onu iscrpljenu, izmršavelu ženu na umoru, čiju sam smrt ja skrivila. „Holms je tvrdio da se bavim pogrešnim stvarima i da bi umesto toga trebalo da mu pomognem da moje kolege strpa iza rešetaka.“

„Gospodin Holms nikoga ne moli za pomoć. Čini mi se da ste vi prava lažljivica, draga moja“, objavio je.

Konačno reakcija koju sam očekivala. „Nikada nikoga ne bi molio, tu ste u pravu. Ali on i ja smo od istog soja. Bio je fasciniran ženom koja raspolaže jednakom inteligencijom i snagom volje kao i on sam. A ja sam bila opčinjena njime, jer još nikad nisam upoznala tako budnog i oštroumnog muškarca. Zato sam ga oslobodila iz Brodmura, i zato je on mene pustio da odem.“ Setila sam se poljupca, tog jednog jedinog poljupca, i skrenula pogled ka malom prozoru, iza koga se noć polako povlačila, a nebo nežnim bojama pozdravljalo novi dan. Hoću li još jednom videti sunce? Možda nije ni bitno. Videla sam ga već mnogo puta.

„Znam da sam vam potrebna, inače mi večeras ne biste dozvolili da prozborim ni reč. Ako mi dopustite da nagađam – treba vam bakteriolog da biste nastavili s radom. Ja sam vam prvi izbor, ali ne verujete mi. Što je i prirodno.“

Hladno se nasmejao. To je bilo gore od pištolja prislonjenog uz čelo.

„Zaista, uopšte vam ne verujem. A i stvarno mi trebaju usluge bakteriologa. Najbolji ste u Engleskoj, ali saradnja

s vama nosi i najveći rizik. Ne mogu da budem siguran u vašu lojalnost.“

Šta sam još mogla da mu ponudim? Svoj život? Već je bio u njegovim rukama.

„Naravno, slobodni ste i da izaberete da vas odmah ubijemo. Ali odlučite brzo, jer ću inače ja odlučiti umesto vas.“

Zurila sam u svoje ruke i zamišljala trenutak u kome ovom čoveku zarivam nož u grkljan. Lagano sam udahnula.

„Hoću li morati da izolujem patogene bakterije za ratne svrhe?“

Ponovo hladan osmeh.

„Podsećate me na njega“, šapnula sam. Izraz lica mu je ostao nepromenjen, ali u očima mu sevnu čuđenje, koje mi je otvorilo široku paletu mogućnosti. Sledećeg trenutka je trepnuo, i zapanjenog izraza nestade.

„Možete da računate na moju lojalnost“, rekla sam.

Odgovorio je kratko klimnuvši. „Popijte čaj“, rekao je i napunio mi šolju.

Konačno sam postala svesna neobične situacije – grubijan je skuvao čaj, a mozak operacije ga je poslužio. Zurila sam u obojicu. „Šta je vaš prijatelj stavio u čaj?“

„Hloral.“

„O“, uzdahnula sam. „Koliko?“

„Nekoliko kapi“, mirno je rekao.

Klimnula sam i pružila vezane ruke ka šolji. Na površini čaja, koji je delovao bezazleno, formirali su se prstenasti talasi, neposredno pre nego što sam ga prinela ustima. Napitak me je čudno peckao po jeziku.

„Još uvek mi se niste predstavili“, primetila sam.

„Izvinjavam se. Moj prijatelj i čovek od poverenja je pukovnik Sebastijan Moran. Moje ime je profesor Džejms Morijarti, i drago mi je što smo se upoznali.“

Kao da je čitav svet iskočio iz šina. Pogledala sam u prozor, koji mi je iznenada delovao neobično daleko. Nije li još do maločas bio pravougaonog oblika?

„Zaboravio sam da spomenem jedan detalj“, Morijartijev glas mi je odjekivao u ušima kao da dopire iz daljine. „Kad se probudite, vaš otac će biti moj talac. Ako uradite bilo šta što bi ugrozilo naš rad, ili moju bezbednost, umreće, a moram da vam kažem da će mu smrt biti veoma bolna.“

Svet se izvrnuo naglavce, a površina stola mi je pojurila u susret užasavajućom brzinom.

Prvi dan

Kad sam otvorila oči, preplavio me je osećaj mučnine. Tavanica se zaljuljala sleva nadesno. Na jeziku sam osetila oštar ukus bljuvotine. Dodirnula sam lice i grlo, ali sve je bilo čisto. Spavaćica koju sam imala na sebi nije mi bila poznata, kao ni soba i krevet u kom sam ležala. Uхватила me je panika.

Protrljala sam lice i oči. Sećanje mi se polako vraćalo. Setila sam se dva imena – profesor Džejms Morijarti i pukovnik Sebastijan Moran. Još nikad nisam čula za njih, sve do... kad li je ono bilo... juče?

Morijartijeve reči su mi ponovo odjeknule u glavi, dok su mi se u svest polako vraćali odlomci sećanja. Drže mog oca kao taoca! Znoj mi je pekao kožu. Teško sam disala. Sela sam boreći se da ostanem pri svesti. Osećala sam kako mi navire žuč, ali sam je progutala. Kao da je čitava stvarnost naprsla. Prosto sam mogla da vidim kako se svud oko mene otvaraju pukotine. Iz stegnutog grla mi se oteo prigušen jecaj. Srušila sam se na krevet drhteći celim telom.

Trebalo mi je malo vremena da se ponovo priberem. Na noćnom stočiću sam pronašla čašu. Oprezno sam pomirisala tečnost u njoj i zaključila da je najverovatnije voda. Sve sam popila, i misli mi se malo razbistriše. *Pronađi način da mu pomogneš*, govorio mi je razum. *Nadi neku slabost u Morijartijevom planu. Noseći stub, koji treba ukloniti da bi se cela konstrukcija srušila.*

Pogled mi je skliznuo preko luksuznog nameštaja. Ni na jednom od dva prozora nije bilo rešetaka. Ustala sam i krenula ka onom bližem, ali tiho kucanje na vratima navelo me je da zastanem.

„Da?“, rekoh promuklo. Ušla je nekakva sitna žena. Plava kosa joj beše skupljena u strogu punđu na potiljku, a na glavi je nosila kapicu nalik šampinjonu. Poklonila se i stidljivo upitala: „Gospođice Kronberg, da li vam je bolje?“

„Jeste. A ko ste vi?“

„Gudingova, gospođice. Služavka i vaša sobarica“, tiho je rekla.

Imala sam i sobaricu? „Da li biste mi, molim vas, rekli koliko je sati, gospođice Guding?“

Pogledala me je pomalo uznemireno. Verovatno je očekivala da ću je zvati samo prezimenom, bez onog „gospođice“.

„Pet i petnaest“, odgovorila je, „po podne. Mogu li da vam pomognem da se spremite za večeru, gospođice?“

„Nisam sigurna da li sam već u stanju da jedem.“

„Da li biste želeli da se operete?“

Klimnula sam. Čutke je izašla iz sobe i zatvorila vrata. Čekala sam da se ključ okrene u bravi, ali nisam čula taj zvuk.

Vratila sam se prozoru i pogledala napolje. Dva sprata niže prostirao se predivan vrt. Javorovo drveće je zlatno-rumenim lišćem mahalo suncu na zalasku. Zid od cigala ispod prozora bio je obrastao puzavicom. Tako jednostavan put za beg. Počela sam da sumnjam u svoj zdrav razum.

Služavka se vratila s bokalom vode, peškirom i nekim malim paketom. Sve je spustila pored umivaonika i pogledala me upitno. Treba li mi još nešto? Kopala sam po svom zbrkanom umu. „Gospođice Guding, možete li mi reći gde se nalazim?“

„Ali, gospođice, pa ovo je kuća profesora Morijartija“, zbunjeno je odgovorila.

Klimnula sam, i odmah mi se zavrtelo u glavi. „Da li biste, molim vas, mogli da mi pokažete moju garderobu?“

Požurila je do ormara s odećom koji ranije nisam primećivala, mada je bio veoma velik. Otvorila je oba krila i pokazala mi različitu odeću. Ništa od nje mi nije bilo poznato.

Pošto je otišla, nesigurnim korakom sam obišla sobu pokušavajući nešto da zaključim iz onog što sam videla. Stopala su mi tonula u debeli tepih, meka vuna mi se uvlačila između prstiju. Pod tepihom su škripale podne daske. Jedino što mi je ovde pripadalo bila sam ja sama. Uzeli su mi čak i odeću. Ali zašto? Da bi mi uskratili svako osećanje samostalnosti?

Da ne bih pala, naslonila sam se na krevet; bio je velik, a okvir od trešnjevog drveta nosio je umetnički izvezen baldahin. Moj zlatni kavez.

A onda sam otkrila pismo. Tamnoplava slova na teškom papiru.

Poštovana gospođice doktorko Kronberg,

Nadam se da ste se oporavili od napora i molim vas da mi oprostite za neprijatnosti koje vam hloral i situacija u kojoj ste se protiv svoje volje našli možda pričinjavaju. Verovatno vam je pao u oči komfor u koji ste smešteni, ali ne dajte da vas ta prijetnost zavara. Ako nestanete makar i na trenutak, vaš otac će izgubiti levu šaku, a drugi nestanak će za posledicu imati gubitak desne šake. Treći put će ga koštati glave. Svaki pokušaj da napustite imanje bi, sem toga, bio uzaludan, jer psi poznaju vaš miris i neće oklevati da vas rastrgnu. Moj čovek će vas pratiti gde god da krenete, osim, naravno, u vaše privatne odaje. Izveštaje podnosi direktno meni i uživa moje potpuno poverenje. Nadam se da vam ova pravila neće pokvariti boravak u mom skromnom domu, i radovaću se ako sutra budem mogao da vas pozdravim na večeri.

Vaš profesor Džejms Morijarti.

Bacila sam pismo nazad na krevet. Ushodala sam se po sobi, dok su mi se u glavi rojile misli. Otvorila sam orman s odećom, ali sve skupe svilene haljine bile su mi prevelike. Otišla sam do komode i tu sam otkrila drveni kovčežić. Otključala sam ga i u njemu pronašla mnoštvo naušnica, lančića i prstenja, ukrašenih biserima, ametistima i drugim dragim kamenjem. Gušio me je osećaj da sam zarobljena u grobnici, i počele su da mi se javljaju slike ranijih zarobljenica, koje je Morijarti možda ubio. To mi je istislo i poslednje ostatke razuma iz glave.

Grozničavo sam tražila tragove krvi po zidovima i podu, bilo kakav nagoveštaj identiteta i broja njegovih žrtava, ili pak načina na koji su skončale.

Stopalo mi se zaplelo u tepih, sapplela sam se i udarila glavom u jedan od stubova koji nose baldahin. Od toga sam se odmah ponovo pribrala.

Sela sam na pod, držeći se za čelo, i analizirala ono malo stvari koje sam pouzdano znala.

Ako je služavkina očigledna naivnost bila stvarna, možda bih od nje mogla neprimetno da izmamim neke informacije.

Otvorila sam oči i podigla pogled. Svetiljka na tavanici bila je izvan mog domašaja. Delovala je potpuno drugačije od svih plinskih svetiljki koje sam dotad imala prilike da vidim. Dovukla sam stolicu i razgledala modernu napravu. U njoj se nalazila nekakva staklena kugla u obliku kruške, a od svetiljke do utikača u zidu vodila je žica. Električna struja!

S nadom sam požurila do prozora pokušavajući da uočim nešto što bi mi bilo poznato. Ako ima struje, kuća je morala biti negde u gradu. Ali videla sam samo drveće, žbunje, travnjake, ogradu, a iza ograde još drveća i trave. Prozor je lako mogao da se otvori, pa sam se nagla napolje. U daljini, sa desne strane, ugledala sam plavičasti krov nekakve velike zgrade, krunisan malim tornjem. Doduše, bio je zaklonjen drvećem, ali delovao mi je neobično poznato.

Na imanju nije bilo drugih zgrada, što je bilo dobro – niko nije mogao da mi sa nekog višeg mesta gleda kroz prozor. Nije se video ni bilo kakav drum. Slanje svetlosnih signala bilo bi, dakle, potpuno besmisleno.

Voda u krčagu se još nije ohladila. Otvorila sam paket i u njemu otkrila malu količinu praška za zube, četkicu

za zube, četku za kosu i komad sapuna. Osetila sam miris pačulija, u velikom kontrastu s oštrim mirisom bljuvotine koji mi se uvukao u kosu. Dobro sam se oprala. Slepoočnica me je i dalje bolela od Moranovog udarca, ali nisam pronašla tragove krvi.

Služavka je preko stolice prebacila peškir, kojim sam se dobro istrljala. Tada sam odlučila da će sve što u ovoj kući budem pronašla za mene biti nevažno, ili pak bitno, samo da moj otac preživi. Šta god se dešavalo, preći ću preko toga bez emocija i usredsrediću se samo na ono što je važno i što me vodi dalje. Ali srce me nije slušalo. Snažno mi je tuklo u grudima, kao da pokušava da probije grudni koš.

U nedostatku odgovarajuće odeće, ponovo sam navukla spavaćicu i pozvonila sam služavki. Pojavila se nakon nekoliko minuta. „Gospođice Guding, da li bih smela da vas zamolim da mi pozajmite jednu od svojih haljina? Ove ovde“, pokazala sam na orman, „sve su mi prevelike.“ Služavka je bila niska i vitka, te sam mislila da će mi njene stvari odgovarati. Moja molba ju je šokirala.

„Ali, gospođice, krojač samo što nije stigao.“

„Krojač?“, uznemirila sam se. „Gospođice Guding, možete li da mi kažete čija je ovo soba?“

„Pa, vaša.“

Došlo mi je da skočim na nju. „Ko je ovde stanovao pre mene?“

Slegla je ramenima. „Niko.“

„Čija odeća visi u ormanu?“ Polako sam padala u očajanje.

Vrata su se iznenada otvorila. Gudingova je rukom pokrila usta.

„Gudingova, udaljite se. Doktorko Kronberg, nema nikakvog smisla da ispitujete služavku. Ona ne zna ama baš ništa.“

Čovek koji je ušao bio je oniži, ali stameno građen. Čelava glava mu je prosijavala kroz retke ostatke kose. U svojoj beloj košulji i crnom fraku delovao je kao nekakva stroga domaća lasta. Služavka se izvukla u hodnik iza njegovih leđa.

„Ja sam Alister Daram, sluga gospodara ove kuće. Krojač treba da stigne svaki čas, a večera će biti poslužena kroz jedan sat. To je sve što morate da znate.“ Okrenuo se na peti; cipele su mu škripale, a peševi fraka su lepršali za njim. Vrata su se zatvorila uz tresak, a ja opustih pesnice.

Nekoliko trenutaka kasnije, kucanje na vratima najavilo je krojača. Bio je mali i ličio je na miša. Žurno je ušao zatvorivši vrata za sobom, i lasičjim korakom se uputio ka meni. Nežnim prstima me je blago uhvatio za ruku, sagao se i ovlaš je poljubio. Predstavio se kao gospodin Nikolas Smit, pa je iz torbe izvukao metar i nešto petljao njime uzimajući mi meru, da bi zatim u svoju sveščicu našvrljao brojke. „Koje boje i krojeve najviše volite, gospođice?“

„Molim vas, tamnije boje. Jednostavne krojeve, bez čipke i karnera, smetali bi mi u radu. Pored toga, najviše volim haljine koje se zakopčavaju spreda.“

Lice mu se zgrčilo od užasa.

Od dama iz viših slojeva se očekivalo da se odevaju upadljivo, s mnoštvom beskorisnih ukrasa koji su ih uglavnom onesposobljavali da same sebi zavežu cipele. Sačuvaj bože da se svlače i oblače bez pomoći sobarice. Ali ja

kao žena nisam imala nikakav određen status – godinama sam živela prerušavajući se u muškarca. Rezultat toga bila je moja žarka želja za nezavisnošću, i obrazovanje koje je daleko prevazilazilo ono koje su dame iz viših slojeva obično sticale. Dosad sam navike žena iz višeg staleža mogla da posmatram s bezbedne distance. Muškarci s više novca nego što mogu da potroše držali su ih zatvorene u istom kavezu kao i sve ostale lepe ptičice – svoje supruge, sestre i ćerke. Sada ću morati da naučim da se u društvu ponašam suzdržano. Već mi je nedostajala sloboda koju mi je pružao par pantalona.

Krojač je oklevao, da bi na kraju žalosno klimnuo pristajući na moje zahteve.

„Zahvaljujem vam, gospodine Smite.“ Malo sam se naklonila, na šta je on pocrveneo. „Možete li da mi kažete koliko vam treba da završite prvu haljinu? Moje su uništene, tako da sada imam samo ovu spavaćicu.“

„O, razumem. Mislim da bih pod tim okolnostima prvu mogao da završim za dva dana. Da li vam je to prihvatljivo?“

Dva dana u spavaćici? „Gospodine Smite, mislite li da biste do sutra ujutro mogli da mi prepravite jednu od ovih?“ Otišla sam do ormana s odećom i pokazala mu njegov sadržaj.

Sve ih je pregledao, da bi na kraju odabrao jednu od tamnozelene svile. „Ova bi dosta lako mogla da se prepravi. Mogu da vam je isporučim sutra ujutru.“

„Vaš sam dužnik!“

Zakikotao se, ponovo pocrvenevši, i otišao klanjajući se i ponavljajući: „Čast mi je.“

Zurila sam u zatvorena vrata, kao da mu još gledam u leđa. Delovao je ljubazno i brižno, ali suviše lako je crveneo. Nije mi delovao kao neko ko je u stanju da zbog mene nešto slaže, a da ga pritom ne otkrijū. Daram se sigurno već začudio zbog stanja u kome se gospodin Smit nalazi. Lupila sam se po čelu. Um mi je, ipak, još uvek užasno spor! Zbog čega nisam prisluškivala na vratima pošto je otišao? Tako bih vrlo jednostavno doznala da li je Daram čoveka ispitivao ili je njegovo blago uzbuđenje prosto zanemario.

Popila sam svu vodu iz bokala da bih iz glave isprala i ostatak otrova. Ponovo sam razgledala sobu. Nije bilo vrata koja vode ka drugim sobama. Dobro. Nisam bila sigurna da li ponekad govorim u snu.

Nešto važno je, međutim, nedostajalo. Pozvonila sam služavki.

„Gospođice Guding, nigde ne mogu da nađem noćnu posudu...”

Usne joj se iskriviše u osmeh. „Imamo klozet s vodenim ispiranjem, gospođice.”

„O.” Čula sam već o tome; bogati su posedovali i vodu u kući i tekuću toplu vodu.

„Mogu li da vam pokažem, gospođice?”

„Gde je gospodin Daram?” Tek što sam to rekla, već se začulo lupanje njegovih potpetica po podnim daskama, tek malo prigušeno tepihom, a glava mu se pojavila na vratima.

„Gospođica Kronberg bi htela da se posluži klozetom”, rekla je služavka oborene glave.

„Ja ću je odvesti”, reče Daram. „Molim vas, pođite sa mnom.”

Prošli smo kroz hodnik, skrenuli za ugao, i on mi otvori vrata nekakve male, drvetom obložene prostorije na čijem kraju se nalazila porcelanska školjka nalik cvetu, sa sedištem od hrastovog drveta.

Još nikad nisam videla toalet s vodenim ispiranjem u privatnom stanu. Ispiranje je bilo drugačije od onog u Gajevoj bolnici na Medicinskom fakultetu – nije išlo pravolinijski, već u obliku slova S. Nos mi je registrovao da nema smrada. Izgleda da je oblik slova S sprečavao da se mirisi vraćaju kroz kanalizacione cevi. Da li bi širenje zaraznih bolesti moglo da se spreči ako bi svaki Londonac imao toalet s vodenim ispiranjem? Možda bismo mogli da stanemo na kraj čak i epidemijama kolere! Kako li bi se London izmenio kad ljudi više ne bi morali da koriste masovne poljske klozete? Povukla sam se korak unazad razmišljajući ne bi li se problem širenja zaraze tada samo pomerio nešto dalje, zajedno s otpadnim vodama. A onda mi je sinulo – voda je jedino što bez nadzora napušta ovu kuću! Kad sam nekoliko minuta kasnije otvorila vrata, Daram je čekao ispred njih.

„Kako mogu da dođem do vas ako trenutno niste tu?“, pitala sam ga, gotovo se zgrčivši od pomisli da sam upućena na njegovu dobru volju kad je reč o jednoj tako privatnoj stvari.

„Ako ustreba, Gudingova će vam doneti noćnu posudu.“

Kad sam se vratila u svoju sobu, tamo me je čekala večera. Od mirisa kelja mi je pripala muka.

Bilo je već jedanaest uveče. Gotovo pun mesec zavirivao je kroz prozor kupajući pod srebrnom svetlošću. Moja bosa stopala su se kretala u neujednačenim spiralama, ulazeći u površine osvetljene mesečinom i izlazeći iz njih, s tepiha na podne daske i nazad, korak po korak, ispitujući teren. Na kraju trećeg kruga, zapamtila sam svako od šesnaest mesta koja škripe kad se zgazi na njih.

Napravila sam pauzu, popila malo vode, izbacila raspored škriptavih mesta iz glave i pogledala dole u baštu.

Mesec je bojio javorovo lišće u srebrnoplavu boju. Magla je ležala nad travom, kovitlajući se tamo gde su psi trčali. Četiri velike životinje, širokih ramena, s kratkom dlakom i klempavim ušima – možda buldozi. Nikad se nisam bojala pasa, ali dobro sam znala da umeju da budu efikasni lovci. U tome su slični ljudima.

Zatvorila sam oči, okrenula se od prozora i žmureći pošla ka krevetu, ne načinivši ni jedan jedini šum. Zadovoljno sam prišla vratima i prislonila praznu čašu na zid, kao stetoskop.

Hrkanje. Mirno disanje. Mora da se Daram naslanjao na zid tačno na onom mestu gde sam priljubila uvo o čašu. Prešla sam sobu uzduž i popreko osluškujući na svim zidovima, ali nije se čulo ništa. Zid prema hodniku bio je najtanji, možda samo nekoliko santimetara. Drugi zidovi su bili noseći i prilično masivni. Daram je lako mogao da čuje svaki šum u mojoj sobi; osećala sam se kao zlatna ribica u akvarijumu. Da li je Morijarti bio svestan da to funkcioniše u oba pravca?

Uzela sam mali sat s noćnog stočića, gurnula ga na svetlost koja dopire ispod vrata i osluškivala. Daram se izgleda

nije mnogo pomerao. Sela sam pored vrata, zamotana u ćebe. Noć će biti duga.

Uprkos iscrpljenosti, briga za oca me je održavala budnom. Pokušala sam da potisnem crne misli. Samo bi me plašile. Zamenila sam ih uspomenama. Sklopila sam oči i smešila se pri pomisli na konjića kojeg mi je otac izdeljao od drveta za deseti rođendan. Griva i rep su bili od zečjeg krzna, a obrve iznad staklenih očiju od tanke, crne kože. Pomalo otrcan, očiju ne više tako sjajnih kao pre osamnaest godina, sad je stajao na prozoru moje nekadašnje sobe i gledao u baštu.

Zagnjurila sam lice u spavaćicu i obrisala suze, drugačije rasporedila težinu i ponovo se koncentrisala na osluškivanje.

Nešto pre jedan sat čula sam korake u hodniku. Neko se popeo stepenicama i prošao kroz hodnik na donjem spratu. Stepence su ponovo zaškripale, koraci su se približili, a zatim naglo utihnuli.

„Dobro več, profesore.“

„Darame, sad možete da se povučete.“

Srce mi je kucalo kao ludo, pa sam pritisla grudi dlanovima.

„Da li je ona unutra?“, pitao je Morijarti.

To me je zbunilo. Valjda je morao znati da sam tu ako Daram pazi na moja vrata.

„Kao što ste želeli“, odgovorio je Daram.

„Zabravite vrata.“

„Naravno, profesore.“